

I. Cilj predmeta

Predmet međunarodna trgovina po svog logičkom sledu se nalazi posle predmeta Međunarodna ekonomija na koji se nadovezuje i dalje specijalizuje studente u proučavanju pojmova vezanih za trgovinske aspekte međunarodne ekonomije. Cilj je da studenti ovladaju osnovnim pojmovima vezanim za međunarodnu trgovinsku praksu i pojmovima iz međunarodne trgovine politike, uz obnavljanje pojmova teorije međunarodne trgovine kako bi se pripremili za dalje proučavanje kako trgovinskih aspekata, u spoljnotrgovinskom poslovanju, tako i finansijskih aspekata međunarodne ekonomije. Predmet međunarodna trgovina se proučava na modulu Međunarodna ekonomija i spoljna trgovina, u zavisnosti od izbora studenta, u drugoj ili trećoj godini studija.

II. Sadržaj predmeta

Međunarodna trgovina je jedna, ako ne i najznačajnija, od međunarodnih ekonomskih aktivnosti u svetskoj privredi. Ona podrazumeva praksu razmene robe, usluga i proizvoda intelektualne svojine preko granica jedne privrede. Nacionalna privreda (država) se javlja kao glavni regulator ove aktivnosti, dok su preduzeća nosioci međunarodne trgovine.

Tu aktivnost proučava posebna naučna disciplina – međunarodna trgovina (International Trade). Međunarodna trgovina je primenjena ekonomska naučna disciplina koja istražuje međunarodne trgovinske tokove, pojave i politike vezane za ovu praksu.

Predmet proučavanja međunarodne trgovine su kako odnosi koji se između zemalja uspostavljaju radi regulisanja međunarodnih trgovinskih tokova (tzv. međunarodni trgovinski odnosi), tako i aktivnosti koje jedna zemlja preduzima radi jednostranog (unilateralnog) regulisanja spoljne trgovine koja preduzeća sa sedištem u toj zemlji obavljaju. Predmet istraživanja međunarodne trgovine kao naučne discipline je i međunarodna trgovinska aktivnost preduzeća kao njenih nosilaca (spoljna trgovina) ali uvek sa makro aspekta (gde se država javlja kao glavni subjekt posmatranja. Međunarodna trgovina posmatra i sve finansijske tokove koji su vezani za plaćanja robe i usluga u spoljnoj trgovini (spoljnotrgovinska plaćanja), ili investicija vezanih za poslovanje u inostranstvu (strane direktne investicije).

III. Plan rada na predmetu

Predmet je strukturiran u jedanaest oblasti, prikazanih u tabeli. U tabeli je izložen i plan rada, sa navedenim brojem predavanja i vežbi po oblastima predmeta. Pošto svaki semestra ima 15 radnih sedmica rasporedili smo oblasti po sedmicama.

	sedmice	OBLASTI	P	V	Σ
1.	I	POJAM MEĐUNARODNE TRGOVINE Svetska privreda, međunarodna trgovina, spoljna trgovina, analiza međunarodne trgovine.	4	2	6
I. TEORIJA MEĐUNARODNE TRGOVINE					
2.	II i III	RAZVOJ MEĐUNARODNE TRGOVINE praistorija, period 1500-1760, period 1760-1914, period 1918-1940, period 1945-1990, period posle 1990.	8	4	12
3.	IV	SUBJEKTI (AKTERI) MEĐUNARODNE TRGOVINE Države (nacionalne privrede; zemlje u razvoju vs. razvijene države; konkurentnost država), transnacionalna preduzeća - TNK, međunarodne organizacije.	4	2	6
4.	V	TEORIJE MEĐUNARODNE TRGOVINE Teorija apsolutnih koristi i prateorije, teorija relativnih koristi HOS teorema, Intrasektorska trgovina i moderne teorije (tehnološke)	4	2	6
II. PRAKSA MEĐUNARODNE TRGOVINE					
5.	VI i VII	MEĐUNARODNA TRŽIŠTA Primarni proizvodi, industrijski proizvodi, specifični proizvodi (naoružanje, zlato), usluge, proizvodi intelektualne svojine	8	4	12
6.	VIII i IX	MEĐUNARODNO POSLOVANJE Nosioi međunarodne trgovine (preduzeća), Međunarodna trgovinska komora, modeli ulaska na strana tržišta, slobodne zone, Svetski trgovinski centri, Elektronsko poslovanje u međunarodnoj trgovini	8	4	12
7.	X	MEĐUNARODNE TRGOVINSKE INSTITUCIJE Međunarodni sajmovi, Međunarodne berze roba i usluga i Međunarodne aukcije	4	2	6
III. POLITIKA MEĐUNARODNE TRGOVINE					
8.	XI	POLITIKA MEĐUNARODNE TRGOVINE Pojam spoljnotrgovinske politike, carine, necarinske barijere, bilateralni trgovinski sporazumi	4	2	6
9.	XII i XIII	REGIONALNE EKONOMSKE INTEGRACIJE Pojam regionalne integracije, vrste integracija, integracije po kontinentima, višekontinentalne integracije	8	4	12
10.	XIV	MULTILATERALNO REGULISANJE MEĐUNARODNE TRGOVINE GATT, Svetska trgovinska organizacija, Sistem UN, ostale organizacije (ICC, WCO)	4	2	6
11.	XV	SRBIJA U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI Položaj Srbije u svetskoj privredi, Spoljnotrgovinska politika Srbije, Srbija i Svetska trgovinska organizacija	4	2	6
UKUPNO			60	30	90

NAPOMENA: Koncipiranje ovog nastavnog programa obavljeno je tokom mog usavršavanja na London School of Economics and Political Science 2004. godine uz pomoć FCO/OSI/LSE Chevening stipendije.

IV. Način rada na predmetu

Kao oblici rada na predmetu međunarodna trgovina pojavljuju se sledeće aktivnosti:

Predavanja – nastavnik izlaže teme iz pojedinih oblasti predmeta, po programu rada. Studenti mogu pitati sve što im nije jasno i iznositi svoja viđenja razmatranih problema, potkrepljena stavovima iz literature koje su čitali. Studenti treba svojim radom da prate nastavu i da izložene teme obrađuju iz udžbenika i predložene literature.

Vežbe – ovo je prilika da se pojedini teme analiziraju i iz ugla prakse međunarodne trgovine. Ovde se stimuliše veće angažovanje samih studenata. Najprihvaćeniji metod rada na vežbama je izlaganje studija slučaja vezanih za aktivnosti međunarodne trgovine. Na ovom obliku nastave organizovaće se i posete ljudi iz prakse međunarodne trgovine koji bi iznosili studentima svoja lična iskustva.

Kolokvijum – ovo je pismena provera znanja studenata u toku semestra u koje traje nastava. Na taj način nastojimo da stimulišemo studente da kontinuirano rade tokom semestra. Položen kolokvijum je, prema Statutu Fakulteta, uslov za izlazak na ispit u svakom ispitnom roku.

Eseji – Studenti se mogu prijaviti da u pisanom radu do 3000 reči obrade neki pojam iz oblasti koje proučava međunarodna trgovina. Ako je rad uspešan on može biti i prezentiran na vežbama.

Seminarski radovi – radovi na određenu temu do 5000 reči koji predstavljaju samostalan rad studenta a koji su propisani statutom fakulteta kao uslov za upis u više godine.

Diplomski radovi – Završni radovi koji obrađuju neki pojam iz oblasti međunarodne trgovine, obima do 8000 reči, koji predstavljaju samostalan rad studenata, koji su snabdeveni kompletnom naučnom aparaturom (fusnote, literatura i slično), a koji su poslednji uslov za dobijanje diplome.

V. Ocenjivanja studenata

Ocena koju student dobija sastoji se iz ocenjivanja tri aktivnosti studenta:

- rad tokom nastave
- postignuti uspeh na kolokvijumu
- postignut uspeh na ispitu.

Rad tokom nastave uključuje angažovanost studenata u interaktivnoj debati u kojoj se razmatraju problemi međunarodne trgovine, posebno na vežbama, izrada eseja ili seminarskog rada i izlaganje na vežbama. Ocena dobijena na ovim aktivnosti čini 10% ukupne ocene. Postignuti uspeh na kolokvijumu čini 30% ukupne ocene, čime se ostvaruje da student 40% svoje ocene stiče tokom semestra.

Postignuti uspeh na ispitu čini 60% od ukupne ocene koju student dobija za savlađivanje predmeta. Ispit se sprovodi kao usmeni ispit. Na ispitu studenti mogu popraviti, u razumnoj meri, i loše ocene postignute tokom prethodne dve faze ocenjivanja.

VI. Literatura:

Osnovna literatura

Predrag Bjelić "Međunarodna trgovina" Treće izmenjeno i dopunjeno izdanje, Ekonomski fakultet, Beograd, 2011.

Predrag Bjelić "Ekonomika međunarodnih odnosa" Prometej, Beograd, 2003 (strane 111-146).

Preporučena literatura

Prof. dr Mladen Kovačević "Međunarodna trgovina" Ekonomski fakultet, Beograd, 2002.

Predrag Bjelić, Sanja Jelisavac Trošić i Ivana Popović Petrović "Savremena međunarodna trgovina" Institut za međunarodnu politiku i privredu, Beograd, 2010.

Predrag Bjelić "Necarinske barijere u međunarodnoj trgovini" Prometej, Beograd, 2004.

Predrag Bjelić "Svetska trgovinska organizacija" Prometej, Beograd, 2002.

Nigel Grinwade "International Trade: New Patterns of International Trade, Production and Investment" Routledge, 2003.

Charles van Marrewijk "International Trade and the World Economy" Oxford University Press, 2002.

Richard E. Caves, Jeffrey A. Frankel, Ronald Winthrop Jones "World Trade and Payments: An Introduction" Pearson Addison Wesley, 2001

VII. Kontakt podaci nastavnika

dr **Predrag Bjelić**, redovni profesor
kabinet 310
Prijem studenata: SREDA, 12-14 h.
tel. 3021-044
E-mail: bjelic@ekof.bg.ac.rs